

УДК 336.61:330

Проць В. І.

кандидат економічних наук, ст. викладач

Панчук А. В.

здобувач вищої освіти на першому рівні, 4 курс

Волинський національний університет імені Лесі Українки

м. Луцьк, Україна

ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В умовах глобалізації забезпечення стабільного фінансування стає критично важливим для створення умов сталого розвитку та підвищення якості життя в сільських громадах, адже сільські громади складають значну частину населення і території країни. Проте фінансова підтримка цих громад часто залишається обмеженою, що створює низку проблем для їхнього економічного зростання та забезпечення належного рівня соціальних послуг. Попри проведену реформу децентралізації частина викликів, що стоять перед сільськими громадами залишаються актуальними, зокрема: зменшується значення сільської економіки та частки зайнятого населення в цій сфері, разом з цим зростає депопуляція сільських територій, що одночасно створює передумови для погіршення якості суспільних послуг та в комплексі є причиною такої вкрай негативної проблеми як - «зникаючі села».

Важливими кроками для розвитку сільських територій є: забезпечення доступу до якісних суспільних послуг населення, реалізація дієвої державної фінансової підтримки сільських територій, стимулювання розвитку підприємництва, підвищення конкурентоспроможності малих сільськогосподарських товаровиробників, реалізація програм зайнятості населення та створення робочих місць, для подолання високого рівня безробіття сільських територій, реалізація програм кредитування та залучення інвестицій до сільських територіальних громад.

Разом з тим для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку сільських громад необхідно поєднувати різні джерела фінансування. Основними такими джерелами є державні субвенції, грантові програми, публічно-приватне партнерство, залучення місцевих інвесторів та соціальне підприємництво [1].

Державні субвенції забезпечують фінансову підтримку від уряду на реалізацію інфраструктурних проєктів, таких як дороги, школи та медичні заклади, що сприяє розвитку базової інфраструктури. На додаток, зростає кількість доступних грантових програм, що підтримують розвиток громад через фінансування проєктів у сфері освіти, культури та охорони здоров'я, а також пропонують можливості для підвищення стійкості громад у воєнний час.

Публічно-приватне партнерство дозволяє залучити інвестиції приватного сектора для соціально важливих проєктів, що допомагає швидше вирішувати гострі соціальні потреби. Також є досвід використання публічно-приватного партнерства для залучення фінансування від іноземних держав та організацій безпосередньо для громад, які постраждали від війни. Так, обмежені фінансові можливості громад для відбудови, компенсуються зовнішнім фінансуванням як невеликих гуманітарних проєктів, так і значних інфраструктурних проєктів відновлення житла, транспортної інфраструктури, енергетичних об'єктів [2].

Місцеві інвестори є важливим джерелом фінансування: залучення підприємців та громадян до реалізації проєктів за допомогою благодійних внесків чи через соціальні підприємства може не тільки забезпечити додаткові ресурси, але й стимулювати економічний розвиток через створення нових робочих місць [1]. Разом із тим, стратегічне планування дозволяє оптимально розподілити ці ресурси, забезпечуючи їх раціональне використання. Розробка бюджету для таких громад повинна враховувати пріоритетність проєктів, які мають найвищий соціальний ефект, і враховувати потреби місцевого населення.

Основними підходами є програмно-цільове бюджетування та перехід до планування на основі результатів, що забезпечує більш раціональне використання ресурсів та зменшення нецільових витрат.

Зокрема, у сільських громадах важливими є проекти, пов'язані з розвитком освітніх і медичних закладів. Наприклад, будівництво нових шкіл чи модернізація існуючих забезпечує не тільки кращу освіту, а й сприяє залученню молодих сімей до громади, що позитивно впливає на її демографічний і економічний розвиток. Інший приклад – будівництво медичних закладів, яке підвищує рівень доступу до медичних послуг у віддалених районах, що суттєво покращує якість життя та знижує рівень соціальної нерівності.

Щоб забезпечити максимальну результативність використання фінансових ресурсів, необхідно також приділяти увагу прозорості та залученню громади до процесу прийняття фінансових рішень. Відкритий доступ до інформації про розподіл ресурсів та активна участь мешканців у фінансових обговореннях значно підвищують довіру до органів місцевого самоврядування. Для покращення фінансового управління в сільських громадах доцільно: розвивати нові фінансові інструменти; активно залучати приватний капітал; здійснювати оптимізацію витрат; посилювати участь громади в бюджетному процесі [3].

Загалом, фінансове забезпечення відіграє головну роль у сталому розвитку сільських громад, оскільки саме від стабільного фінансування залежить можливість реалізації соціально-економічних проектів, які сприяють поліпшенню умов життя населення, розвитку інфраструктури та підвищенню загального добробуту. Грамотне управління фінансовими ресурсами дозволяє не лише задовольняти потреби громадян, але й зміцнює економічну та соціальну стійкість громад у довгостроковій перспективі.

Література:

1. Проект розпорядження Кабінету міністрів України «Про схвалення Концепції сільського розвитку до 2030 року». URL: <https://is.gd/wXttfR> (дата звернення: 5.11.2024).
2. Колісниченко О. Шефство країн над відбудовою регіонів: чи спрацювала ідея Зеленського. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2023/11/10/706443/> (дата звернення: 5.11.2024).
3. 9 способів залучити жителів до рішень у громаді, і як це прописати у статуті — аналітика. URL: <https://decentralization.ua/en/news/17626> (дата звернення: 5.11.2024).